

Co to jest gruźlica płuc.

Gruźlicę szerzy bakterja, zwana prątkiem (lasecznikiem) Kocha, od nazwiska wielkiego uczonego Roberta Kocha, który ją wykrył w 1882 roku. Lasecznik Kocha atakuje organizm człowieka i może się usadowić wszędzie, w każdej tkance ustroju: jest gruźlica kości, skóry (wilk), gruczołów chłonnych, opon mózgowych, nerek, pęcherza moczowego, jelit, gruźlica płuc (suchoty). W miejscu zadziałania lasecznika powstaje guzek — gruzełek (stąd nazwa „gruźlica”), który powoli niszczy tkankę i zmienia się w białą masę serowatą, „serowacieje”, następnie rozpada się albo ropieje. Sąsiednie gruzełki zlewają się w większe ogniska. Najczęściej lasecznik dostaje się do płuc, wywołując suchoty, gruźlicę płuc.

Prątek gruźlicy posiada dwie cechy charakterystyczne: dużą żywotność, —nawet poza ustrojem b. długo, aż do roku, zachowuje zdolność do życia, — i bardzo powolny wzrost. Choroba rozwija się bardzo powoli i skrycie. Chory na gruźlicę traci stopniowo apetyt, łatwo się męczy, chudnie, poci się, lekko pokasłuje, ma podniesioną ciepłotę, szczególnie wieczorami. W początkach choroby ogólna poprawa warunków życia: odpoczynek, dobre odżywianie, przebywanie na świeżem powietrzu, wzmacnia odporność organizmu i umożliwia zwalczenie choroby. Organizm ludzki posiada duże możliwości zwalczania choroby, odkładając w ogniskach chorobowych sole wapniowe, jakgdyby zamurowywując powstałe ubytki płuc. Jeżeli jednak choroba opanuje organizm, objawy chorobowe się nasilają, coraz większe partje płuc są zajęte. Jeżeli rozpadający się gruzełek zniszczy ściankę naczynia krwionośnego i prątki gruźlicy dostaną się do obiegu krwi, gruźlica staje się chorobą całego ustroju, która w ciągu paru tygodni może spowodować zgon.

Jeżeli badanie mikroskopowe wykryje w plwocinie chorego prątki, to mamy do czynienia z gruźlicą otwartą; jeżeli plwocina chorego prątków nie zawiera — mówimy o gruźlicy zamkniętej. Chorzy z gruźlicą otwartą, tak zwani prątkujący, są niebezpieczni dla otoczenia. Ich plwocina jest rozsadnikiem gruźlicy. Już podczas rozmowy czy kaszlu drobne kropelki śliny mogą przenosić bakterje na zbyt blisko znajdujące się osoby. To też w czasie kaszlu należy usta bezwzględnie zasłaniać chustką, albo ręką, aby zapobiec rozpryskiwaniu się bakteryj. Gruźlica szerzyć się może także przez wspólne z gruźlikiem naczynia do jedzenia, przez bieliznę, którą wobec tego należy oddzielnie prać i długo gotować, najlepiej z dodatkiem sody. Ale najważniejszym źródłem zarazy jest plwocina. Dlatego zapobieganie gruźlicy opiera się na walce z plwociną. Gruźlik zawsze powinien słuwać do słu-waczki, napełnionej jakimś płynem dezynfekującym np. 5% roztworem karbolu. Plwocina wysuszona, unosząca się w powietrzu, podczas wde-

chu dostaje się do płuc i dalej szerzy gruźlicę. *Gruźlik po odkaszlnięciu nie powinien plwociny połykać*: zarazki, zawarte w plwocinie, przenoszą gruźlicę z narządu oddechowego do przewodu pokarmowego, a gruźlica jelit, pogarszając możliwości dobrego odżywiania chorego, utrudnia powrót do zdrowia.

Na specjalne niebezpieczeństwo narażone są dzieci, przebywające we wspólnych izbach z gruźlikami prątkującymi. Im bliżej podłogi, tem więcej prątków zawiera kurz. Dziecko wszystkiego dotyka rączką, którą później niesie do ust. To też prawie każde dziecko robotnicze nie uniknie zetknięcia się z gruźlicą. Tak zwane zołzy, skrofuły, objawiają się w postaci wyrzutów skórnych na twarzy i głowie, powiększenia gruczołów chłonnych szyi i okołoskrzelowych, uporczywych nieżytów spojówek ocznych, ropieniem z uszu — i są łagodną postacią zakażenia gruźliczego. Słońce, powietrze, tran, dobre odżywianie mogą powrócić dziecku zdrowie. Olbrzymi odsetek dzieci ginie jednak w ciągu pierwszych lat życia.

Do walki z gruźlicą powołane są poradnie przeciwgruźlicze, sanatoria różnego typu i oddziały szpitalne dla gruźlików. Wszyscy z objawami niewytłomaczonymi zaburzeń zdrowia, a wyliczonymi już jako objawy początkowe gruźlicy, powinni poddać sprawdzeniu stanu swego zdrowia w poradni przeciwgruźliczej. W razie stwierdzenia gruźlicy przez lekarza poradni, poradnie obejmują stałą opiekę lekarską nad chorym i jego rodziną. Jeżeli zgłoszenie nastąpiło dostatecznie wcześnie, zawsze jest nadzieja uratowania życia i zdrowia.

Polski Związek Przeciwgruźliczy,
Warszawa